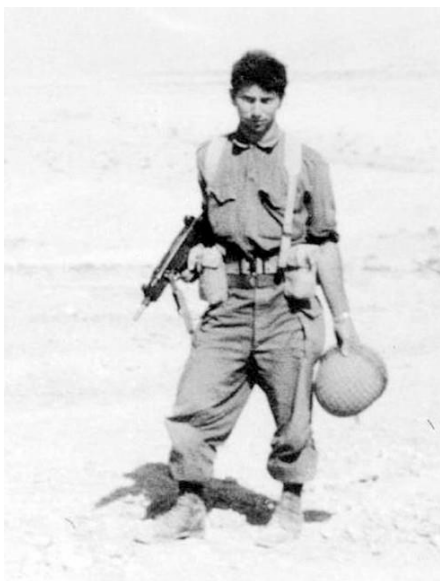

משפחת יוסף ופאני יעקובוביץ

שם	יוסף בן יעקב וגיטל לבית קליין	פאני בת ישראל-צבי פיינטוך
תאריך לידה	1905	1918
מקום הלידה	ז'דניה (בסלובקית Ždaňa בהונגרית ז'ודאן) אוסטרו-הונגריה, כיום סלובקיה	לבוצ'ה, סלובקיה (בסלובקית Levoča בהונגרית Lőcse)
שנת העלייה	1949	1949
תאריך נישואים	1946	1949
שנת הגעה לישוב	1949	1949
שנת פטירה	1969	כ"ה אב תשנ"ז 1997

הילדים :
ג'ורי (צבי) – 16.8.1947

ובאלואיט בסני (1970~)

ג'ורי ביחדותו יחד עם אמו בחתונת
בתו של הרב נפתלי ניימן

יוסף יעקובוביץ נולד בז'דניה (בהונגרית ז'ודאן) במחוז קושיצה (Košice) במזרח סלובקיה בזמן שהאזור היה שייך לאוסטרו-הונגריה. מלחמות העולם והמדינות החדשות שקמו גרמו לכך שדיבר שפות רבות - הונגרית, גרמנית, צ'כית, סלובקית, אידיש ועברית שלמד בישראל. אשתו הראשונה סרין (שרה) נפטרה בצעירותה משחפת והותירה אותו עם בן קטן, אנדור. הוא עבר ליורקוב באותו מחוז (בסלובקית Ďurkov, בהונגרית יורקה) בעקבות שידוך עם אישה אלמנה, פרידה פרידמן, בת המשפחה היהודית היחידה במקום. היא טפלה בבנו הקטן וגם ילדה לו שתי בנות - סילביה ומרתה.

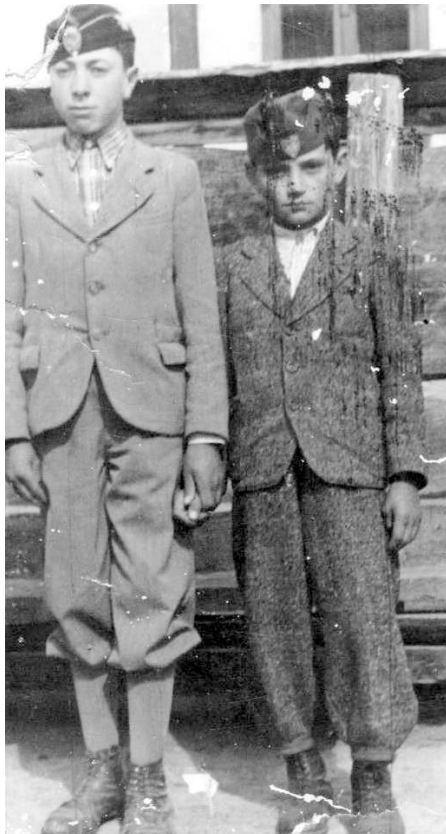
אנדור, מרתה, סילביה ופרידה

בהיותו היורש של כל רכוש המשפחה היה אדם מבוסס ואמיד. היו לו שטח של 37 הקטר, עדר פרות, בית מטבחים ואטליז והוא המשיך לעבוד כקצב, מקצוע בו עסק עוד כשגר בז'דניה. כשהגיע לכרם מהר"ל ועבד בחקלאות שמע אותו ג'ורי מתאונן בהונגרית בשעה שנשבר טלטל העץ של המקצרה: "בבית (בצ'כוסלובקיה) הייתי בעל-בית ועכשוו אני קבצן (בהונגרית koldus)". את מיומנותו

בטיפול בבשר יכול היה לנצל בתקופת הצנע. היה זה תפקידו לחלק למנות משפחתיות את קצבת הבשר שהגיעה לכרם מהר"ל.

אנדור (Andor) וחברו הצעיר

בתקופת המלחמה הגיעה משפחת יעקובוביץ למחנה הריכוז אושוויץ ופרידה וילדיה נשלחו למשרפות. האב הורה לבנו הגדול אנדור בן ה-16 לומר שהוא בן 17, גיל בו נלקחו הגברים לעבודה. בגלל שבמסדר סטרו לחברו הצעיר, הוא התבלבל ומסר את גילו האמיתי וגם הוא נשלח למשרפות. כשהיה יוסף פוגש בכרם מהר"ל את אריה צייזלר (מוצי), גם הוא יליד סלובקיה שנשלח לאושוויץ כנער והצליח לשרוד, היה אומר לג'ורי: "אתה רואה, היה יכול להיות לי בן בגיל זה אם לא היה נרצח ע"י הגרמנים". כשקרובתה של פרידה, ששרדה את השואה, הגיעה לביקור בישראל ויוסף הראה לה את תמונת פרידה והילדים, בכו כלם. יוסף ניצל בזכות היותו קצב ובעל כישורים שהיו נחוצים לגרמנים. הוא היה אחראי להכנת הבשר יחד עם עוזר צועני. יום אחד קיבל פרה שהיה עליו לשחוט ולהכין את בשרה. הצועני נשאר עם הפרה ויוסף הלך לנהר כדי להביא מים, למרות שבדרך כלל היה זה תפקידו של העוזר. פצצה שנפלה פגעה והרגה את הפרה והצועני ויוסף ניצל בנס. אָחיו, אפרים ומרדכי, גם הם שרדו את השואה, אך אמו גיטל ואחיותיו שרה (אונגרליידר) וחנה (פטני) נרצחו באושוויץ.

לאחר המלחמה חזר יוסף לכפרו יורקוב. הגויים שגרו בביתו פינו את הבית, השכנים החזירו לו את החפצים שבזזו בעת העדרו והוא חזר להיות אדם אמיד ובעל רכוש והמשיך לעסוק במקצועו הישן ולעבוד כקצב. למרות כל מה שעבר עליו נשאר דתי ושומר מצוות. את אשתו השלישית פאני הכיר בשידוך, כמו שמקובל היה בעת ההיא. החבר הטוב ששמש כשדכן הציע לו לפניה בחורה אחרת, מבוגרת ממנו ובעלת משקפיים עבות במיוחד, ויוסף פסל אותה מיד.

פאני נולדה בעיירה לבוצ'ה. היא נשלחה כבר במרץ 1942 לאושוויץ-בירקנאו והצליחה לשרוד הודות למקצועה – ספרות. בין היתר סיפרה את נשות מפקדי SS ואת המפקדות הגרמניות במחנה. בזכות קשריה הצליחה להכניס את אחותה הצעירה אדית (Edita) לעבודה במתפרה ואת אחותה הגדולה ציליה (Cecilia) לעבודה במכבסה. שלוש מארבעת האחיות נצלו, אך אחותה יולאן, אחיה בן וטיבור, והוריה נספו בשואה. כל חייה היא הרבתה לבכות ולספר על השואה והסבל שעבר על המשפחה.

אוסוויץ 7 נובמבר 1942 – מתוך כתבת תצלומה בעיתון סלובקיה – פאני שנייה משאף

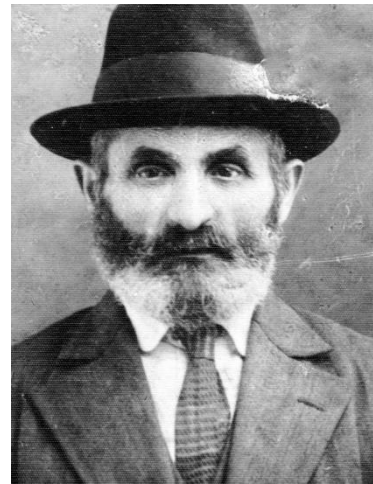
כיצד חייט היהודים בביתם החדש במלרנח
מה אומרים היהודים הסלובקים במלרנח?

....הם גרים בערים שלהם בניהול עצמי.....בבתי החרושת הנקיים עובדים יהודים ויהודיות
עבור משכרת.....

ישראל-37 סיינאוק (אבי פאני)

הבן ג'ורי נולד ביורקוב בשנת 1947 ונקרא בשם העברי צבי על שם סבו מצד אמו, ישראל-צבי (סרול הרש באידיש). בבית דברה המשפחה בהונגרית. קרובי משפחת יעקובוביץ, בני משפחת רוזמן מרחובות, נסעו לאירופה בראשית שנות ה-2000 ובקרו את הכפר. כששאלו נשים מבוגרות היכן בית משפחת יעקובוביץ הסתבר שאחת מהן עדיין זוכרת את המשפחה ש"נסעה לפלשתינה" והיא התענינה בשלומם של יושקו (יוסף), שנפטר בינתיים, ובשלומם של פאני ושל ג'ורי. הוריה עבדו בעסק של יוסף, והיא, שהייתה בת 17 באותה תקופה, שמשה כמטפלת של ג'ורי וסחבה אותו על גבה לנהר כדי לרחוץ אותו. היא בקשה למסור לג'ורי שהיא רוצה מאוד לראות אותו. קשה היה לג'ורי להשאיר את האוזים ללא טיפול, אבל בדיוק הבן קיבל חופש מן הצבא עקב

שנזכר בחטיבתו, וג'ורי עם אשתו דליה יצאו בשנת 2005 לסלובקיה למסע שורשים. יחד עם קרובת משפחה מקושיצה, מרתה ליבמן, נסעו לכפר יורקוב במונית ובקרו את האישה ששכבה במיטתה. הפגישה בין ג'ורי והמטפלת הייתה נרגשת והם שוחחו ביניהם בהונגרית. היא ספרה איך הכלכלה והמסחר נפגעו מעזיבת היהודים ובקשה מג'ורי שיחזור לסלובקיה ואף הבטיחה לו לאתר את רכוש המשפחה.

אחיו של יוסף, אפרים, עלה לארץ כבר בשנת 1948, היה בהגנה, הצטרף כמתיישב לכרם מהר"ל בראשית 1949 והיה אחראי מטעם קק"ל על הייעור באזור. אשתו ברטה הייתה אחות המתיישב יעקב שוורץ. יוסף, כאדם בעל רכוש שעבר את מוראות המלחמה, חשש מן ההשתלטות הקומוניסטים על צ'כוסלובקיה ואחיו אפרים שכנע אותו לעלות ארצה. משפחת יעקובוביץ השאירה מאחוריה את כל הרכוש, עליו עדיין קיימים מסמכי בעלות באשור נוטריוני, ועלתה בחוסר כל לארץ בראשית 1949. הם הגיעו למעברת "סנט לוקס" (שער העלייה) ומשם, כעבור כמה חדשים, עברו לכרם מהר"ל בעקבות האח אפרים. הם התיישבו בבית ערבי שהיה חלק מן הכפר איגזים שעל שטחו הוקם המושב. גם האח מרדכי ואשתו מגדה הגיעו למושב וגרו סמוך להם במעמד "בעלי מקצוע" חסרי משק. אחרי מלחמת ששת הימים הגיעה לביקור בבית הערבי משפחת פליטים שבזמן מלחמת העצמאות ברחו לסוריה. האישה דברה עם הבן ג'ורי בערבית וספרה שזה היה ביתה ובעלה היה נגר ואכן, אבי ג'ורי סיפר לו שמצא בבית כלי עבודה של נגרים. הבית נותר עומד על תילו עד היום, למרות שרבים מן הבתים הנטושים נהרסו כדי להימנע מן הבעיות הכרוכות בביקורי הפליטים. הבית מכוסה בגג פח אחרת היה קורס כבר מזמן. בשנת 1956 עברה משפחת יוסף ופאני לבית סוכנות במקום משפחת מינץ שעזבה.

בית המשפחה 1956

ההורים טפלו במשק ופאני, שהייתה ספרית במקצועה, עבדה בנוסף כספרית במוסד הילדים "תל-שחר" של ד"ר יורמן והייתה מספרת גם אנשים במושב. ג'ורי ביקר בגן הילדים במושב. כיתות בית הספר הנמוכות גם הן היו במקום, בבניין שכיום משמש מועדון. המשפחה הייתה דתית וג'ורי המשיך את לימודיו בבית הספר הדתי בניר עציון, יחד עם

ילדים נוספים מן המושב - רובי פריד, צבי פרידמן, נתן רוזנפלד, טוצי(אליעזר) ליבוביץ ורבים אחרים.

כיתת הגן שנת 1950

מימין לשמאל ומלמטה למעלה:

- 1) איבור (דודוביץ), טומי כץ, הרשי פלדמן, ג'ורי יצקוביץ, רובי פריד, לאה, מנשה ברקוביץ (בן זלף), מתי קמינר, משה פרויטלינגר, ארת שבע מרקוביץ, פייצ'י ברקוביץ (אחי יצחק חלף 3ה"ל 1969), X
- 2) יולצ'יקה (בת זלף ברקוביץ), דוד יצקוביץ (בן מרדכי), לאה, ג'ורי היילר, ג'ונת, יצחק רפפורט, רבקה אנגלמן, אחיף קסלר, א, מריט מיינצ'ר

כתה ב' והמורה לאה רט

- טור ימני: חנה הנדלר, X, אברהם קראוס, X
 טור אמצעי: שלום ברקוביץ, אברהם קליין (בן מאיר), בת שבע מרקוביץ, לאה,
 ג'ורי יצקוביץ, צבי פלדמן
 טור שמאלי: מנשה ברקוביץ (בן זלף וחיה), דוד היילר, רחל וייס, פסי אנגלמן,
 ערה לבקוביץ, אילנה (פסיו) קמינר, יצק קסלר טומי כץ

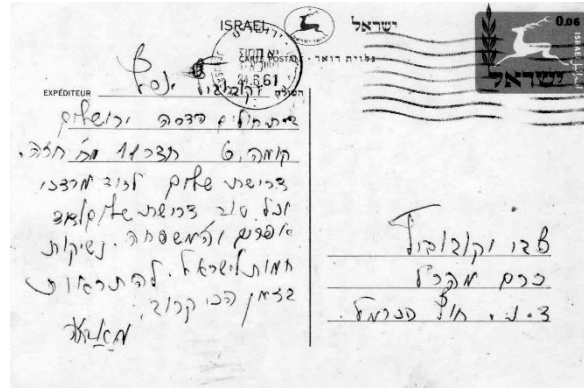
משפחת יצקובוביץ המורחבת - משאל לימין
 יוסף, ברטה (אשת אפרים), אפרים (אחי יוסף), לואי אוראד (בן האחות שרה שנספתה)
 צליה אוראד (אשת לואי), משה (בן לואי-יוסף), פאני, ישראל (בן אפרים-צומד), ג'ורי

ג'ורי השתתף בטיפול במשק כבר מגיל צעיר. ביוני 1961, כשעדיין לא היה בן 14, אושפזו הוריו בבתי חולים לצורך הוצאת אבנים מכיס המרה - פאני בבי"ח רוטשילד בחיפה, ויוסף בהדסה בירושלים - ו 12 הפרות החולבות והעגלים נשאר בטיפולו. היה עליו לקצור עבורם ירק, לחלוב ביד את כל הפרות ולהביא את החלב למחלבה. לא אחת בשעת החליבה, כשהיו הפרות מגרשות בזנבן את הזבובים, היה חוטף הצלפה בפניו מן הזנב המלוכלך בזבל. כשאביו היה חולה היה רוכב על אופניו אל ביתה של האחות דינה ויינברגר ואל ביתו של רופא הכפר המעולה, ד"ר מיינצר, כדי להזעיק אותם.

בגלויה ששלח לו אביו מבית החולים התעניין בשלום כל בני המשפחה ובנעשה בבית ובמשק. באחד מקטעי הגלויה כתב לו:

..... מה נשמע בבית. אני מקווה שהכול בסדר. תתפלל לשמור על הכול. תתפלל ללכת ולשמור את בית-הספר. יתחיל חופש יהיה לך הרבה יותר קל.....

אחרי סיום בית הספר היסודי המשיך ג'ורי בלימודי נגרות, במסגרת בית הספר המקצועי "עמל" בקרית חיים. יום בשבוע היה מוקדש ללמודים עיוניים – שרטוט, חשבון ומקצועות אחרים - ובשאר הימים עבד תמורת שכר בנגריה של פרידמן ברחוב יפו בחיפה. אחרי שהשתחרר משירותו הצבאי באוקטובר 1969 התקבל לעבודה בנגריה של קיבוץ "מעין צבי" בתווכו של קופיק – כינויו של המתיישב שמואל פרידמן שעבד שם במדגה. יוסף הדתי שהקיפיד על שמירת מצוות והתפלל כל יום בבית הכנסת כעס על ג'ורי שעבד קשה ולא יכול היה להגיע לתפילות. כשהיה ג'ורי מצליח להגיע לתפילת מנחה היה מוצא את אביו משמש כחזן, כבוד שנתן לו הגבאי צבי וולנר שידע שהוא אדם חולה. יוסף היה מעיף מבט לאחור ונרגע כשראה אותו שם, אך אם ג'ורי לא היה מגיע לתפילה היה חוזר הביתה בכעס. יוסף נפטר ב-1969 וג'ורי נותר לגור עם אמו.

דליה, אשת ג'ורי, גדלה בבית חילוני בזכרון יעקב. חניך של ג'ורי בנגריה של מעין צבי הבטיח לשכנתו האלמנה שיכין עבורה ארון מטבח, אבל העבודה הייתה למעלה מכוחו והוא בקש את עזרתו. ג'ורי נחלץ לעזרת חניכו והאישה הכירה לו את בתה הצעירה דליה והבטיחה לו שלמרות שהיא חילונית תדליק עבורו נרות שבת.

בחתונת רובי ושרה פריד
שמאל: יהושע קליין ואשתו, אליצור לייבוביץ, רבקה קסלר, נורית ציונר (במדיט)
מימין: רחל ארנסטין, חיים פישמן, א'ורי ודליה (צומדיט)
א'ורי, דליה ופאני בחתונה - 3 א'ינואר 1972

אמה של דליה נפטרה כחודשיים אחרי פגישת הזוג ולא זכתה להיות בחתונת בתה. אחיה נותרו בטיפולה של הדודה ואחרי שגם היא חלתה בסרטן, עברו האח עזרא בן ה-12 ואחותו בת ה-8 לגדול בביתם של ג'ורי ודליה, בהסכמתה המלאה של פאני שנותרה לגור בסמוך. דודתו ברטה, אשת אפרים, נהגה תמיד לציין כמה הוא בר מזל שמצא אישה טובה כמו דליה, פיצוי לילדות הקשה והעצובה שעברה עליו. ג'ורי מסכים אתה, מודה למזלו הטוב ומצטט את השיר: "במחרשתי חרשתי כל אושרי ירשתי" המבטא את תחושתו שאת אושרו מצא בזכות הנגרות ובניית ארון המטבח לאמה של דליה. לדליה וג'ורי נולדו ארבעה ילדים – ספיי(יוסף), דודי(דוד), שגית ואופיר. במשך כל השנים המשיכו לטפל במשקם וכיום הם מחזיקים בבקתות נופש להשכרה. ילדיהם ונכדיהם מתגוררים במקומות שונים בארץ.

שבת יעקובוביץ

מאמציה למטה ומימין לשמאל:
סבי, רותם ואמו שנית, נואה ובצלה דודי, דניאל (אשת אופיר) ופנה ניתאי, אופיר
סימה (אשת סבי), דליה ואיורי
אור, ירון וליצד (בני סבי וסימה), ליאל (בת שנית), שירן ונוצם (ילדי דודי)